

ÅLAND

Kastellholms slott utgör dekorativ bakgrund för både kanotister och golfare.

Det är inte bara ett oerhört vackert landskap, Åland. Det är också ett fredens landskap, en demilitariserad finländsk utpost, 6 784 kvadratkilometer, 6 500 öar stor, mellan Östersjön och Bottenhavet, bara några mil från den svenska gränsen.

Åland kunde dock ha förblivit svenskt. Om ålänningarna själva hade fått bestämma. Så länge man vet har man talat svenska på Åland och haft en kultur ganska lik den svenska. Åland tillhörde också det svenska riket – till och från med en rätt självständig förvaltning – ända fram till kriget 1808-1809, då Sverige vid freden i Fredrikshamn tvingades avstå både Finland och Åland till ryssarna.

Men när så det ryska tsardömet började rämna beslöt i augusti 1917 företrädare för samtliga åländska kommuner vid hemliga överläggningar att hos den svenske kungen begära en återförening med det gamla moderlandet Sverige, en begäran som stöddes av en stor majoritet av den åländska befolkningen. Det Finland som blev självständigt i december 1917 vägrade emellertid att tillmötesgå befolkningens önskemål och

fredligare förtecken än när den inte helt färdigbyggda fästningen, då tsarrikets yttersta utpost mot Sverige, sprängdes i luften av franska och engelska styrkor i mitten av 1850-talet i samband med Krimkriget. Fästningsruinerna har blivit en symbol för det demilitariserade Åland. Den 12-13 augusti firas de ryska dagarna i Bomarsund – beläget i Ålands nationallandskap Sund – med marknad och olika program. Spridda rester av fästningen finns fortfarande kvar och har blivit en stor turistattraktion. Den 30 mars var det enligt almanackan officiell 150-årsdag medan den stora folkfesten i fredens tecken i år hölls den 31 mars med en rad olika evenemang.

Samma dag invigdes en utställning om demilitariseringen på Ålands Sjöfartsmuseum, för övrigt också ett måste för en Ålandsresenär, bara ett stenkast från en annan stor åländsk turistattraktion, slätskonaren Pommern, världens enda fyrmastade bark som finns kvar i ursprungligt skick, ett minne från en fascinerande epok i sjöfartens historia. Just den åländska sjöfartens historia kan man uppleva på Sjöfartsmuseet, ett verk av sjökapten Carl Holmqvist.

Alandia Jazz Festival arrangeras i sommar för 12:e året i rad med bl a Rigmor Gustafsson Quartet. Foto: Andreas Lundberg/ATC.

man ta en liten extra titt på golven i de två kabinetten. Trägolvet togs från Pommerns poopdäck i samband med en renovering. Träslaget är irocco, ett afrikanskt ädelträ.

– ett demilitariserat semesterparadis Av Tom Grandell

frågan hänsköts till Nationernas Förbund. NF föreslog en kompromiss som samtliga parter accepterade, nämligen att Finland fick suveränitet över öarna mot att ålänningarna fick behålla sitt svenska språk, sin svenska kultur och sina lokala sedvänjor – och ett stort mått av självstyre. Samt att Åland skulle bli neutralt, inte få befästas och att inga militärer skulle få befinna sig där, detta för att Åland i framtiden inte skulle kunna hota Sverige militärt.

Så blev det. Och nu har vi alltså, som tur är, fortfarande möjlighet att sätta lite guldkant på tillvaron genom att företa en "utlandsresa" till detta självstyrda och demilitariserade landskap, eller som någon så fyndigt uttryckte det: ett utrikes örike som för många är ett himmelrike. Eller som John Grandell skaldade i "Ålänningens sång, "landet med tusende öar och skär, danat ur havsvågors sköte".

Demilitariserat 150-årsjubileum

150-årsjubileet av demilitariseringen uppmärksammas förstas vid flera tillfällen i år, bland annat med "Ryska dagar på Bomarsund", den här gången med lite

Han var tillsammans med några kolleger med och startade den ideella föreningen Åland Nautical Club, efter att under cirka femton års tid ha samlat på nautiska föremål. Nautical Clubs syfte som det står i dess stadgar är "att verka för främjandet av den åländska sjöfartsmuseala verksamheten samt att verka för spridande av kännedom om och intresse för den åländska sjöfarten, dess historia och betydelse". Här kan man föreställa sig hur det var att gå runt på halvdäck med vinden i ryggen under en västlig kuling. Och stiga in i Herzogin Cecilies världsberömda kaptenssalong från segelfartygens guldålder.

Kulinarisk kick

En kulinarisk kick kan man få i samma byggnad, i restaurang Nautical, som serverar klassisk och god mat i modern tappning – tillsammans med väl utvalda viner. Bland annat står med jämna mellanrum buffelkött, en rätt som bjöds ombord flera gånger per vecka på segelfartygens tid, på menyn. Restaurangen har för övrigt fått en bit av sjöfartshistorien inbyggd. Förutom tavlorna kan

När vi ändå är inne på ämnet mat och dryck, kan vi nämna ytterligare ett antal restauranger som är väl värda ett besök. Hotell Havsvidden – det första hotellet på Åland och i Finland som blivit medlem i Safe Hotels. Här står Michael Björklund, tidigare "Årets kock" både i Finland och i Sverige, för mathållningen. Hotellet är beläget precis vid Norrhavet och erbjuder en fantastisk naturupplevelse. Michael är också krögare på Segelpaviljongen i Mariehamns västra hamn. Maten i kombination med en vacker vy är ett oslagbart koncept.

I Mariehamn hittar vi också Indigo restaurang & bar, där man i den nedre våningen serverar en modern à la carte-meny med influenser från hela världen. Loungebaren på övre våningen har blivit en populär mötesplats.

Restaurangbåten F.P. von Knorring ligger stadigt förtöjd vid ångbåtsbron i östra Mariehamn. Restaurangen är känd för hög kvalitet både vad gäller maten som servicen. Här kan man uppleva båtromantik från 1900-talet. Vill man känna sig som en riktig redare avnjuter man måltiden i biffkajutan. ▶

På Stallhagens bryggeri får man lära sig mycket om öl – och naturligtvis provsmaka det åländska ölet.

På Tjudö vingård kan man prova både Älvados och Kobba Libre – Calvados och rom på åländskt vis.

Den åländska arkipelagen lockar både seglare och sportfiskare.

- Restaurang Russell ligger i Kyrkoby Eckerö, nära Eckerö golfbana. Restaurangen är inrymd i ett stort, rosa boningshus från 1920-talet. Restaurang Russell har också en mysig pub och uteservering.

För de törstigaste rekommenderas ett besök på Tjudö vingård i norra Finström. Här framställer man Vestergårds Äppelvin av egenodlade frukter och bär. Man kan vandra runt bland fruktträden och se hur vin- och sprittillverkningen går till. Besöket avslutas lämpligen i tröskhuset och här får man givetvis smaka på de ädla dryckerna direkt från vinkällaren. Det går också bra att äta både lunch och middag här. På gården destillerar man även brännvin i tre hembränningsapparater av gårdens frukter. Bland annat Älvados – av Calvadosstyp förstås – och en åländsk ”räm” – Kobba Libre, gjorde på sockerbeter. I en hage spatserar strutsar

och i gårdens dammar föder man upp kräftor.

På Stallhagens bryggeri kan man lära sig mycket om öl. En rundvandring genom bryggeriprocessen kan avslutas med både provsmakning och middag.

Mat och dryck bjuds också i Sjökvartret i Mariehamn, en levande marin miljö med båtbyggeri och museum.

2,2 miljoner besökare

Det är många som reser till Åland; ifjol inte mindre än 2,2 miljoner personer, en tioprocentig ökning jämfört med året innan. Åttiofyra procent av totalantalet var svenskar. Ökningen fortsatte i januari, med 2,4 procent jämfört med samma period i fjol – drygt 107 000 personer kom till Åland. Andelen svenska inresande ökade med 2,9 procent, berättar Annica Jansson, VD för Ålands Turistförbund.

Men det finns gott om utrymme för egna upptäckter i de 16 kommunerna, där det bor bara 26 200 invånare, av vilka 10 600 i huvudorten, Mariehamn. Inte bara på sommaren, även om öriket ”runt hörnet” nog kommer bäst till sin rätt då.

Snigelsafari

I Sund duggar turistattraktionerna tätt. Här hittar man bland annat Kastelholms slott, en borg från 1300-talet vars väggar kan berätta ett och annat om Gustav Vasa. Precis vid slottet ligger snigelfarmen Alandia Escargot, med flera tusen sniglar av arten *Helix Aspersa*. Här kan man gå på rundtur och även få ett smakprov – en snigel i aromsmör med bröd och ett glas cider. Samt lära sig en del om sniglarnas leverne – bland annat om deras älskog, som kan pågå i 48 timmar!

Inte långt från Kastelholm ligger Jan

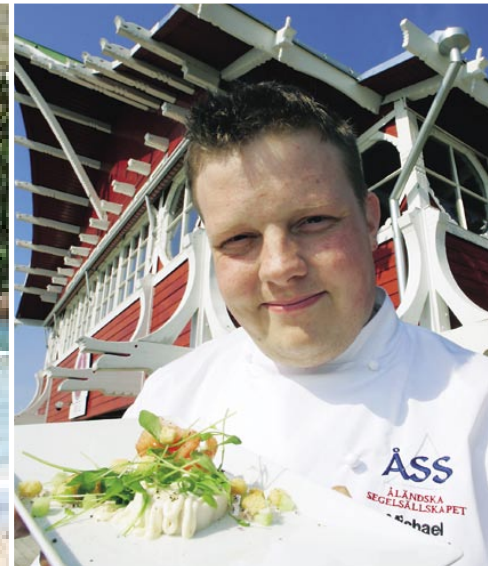

Åland lämpar sig alldeles utmärkt för en utfärd på cykel.

Museifartyget Pommern, en fyrmastad bark, är en stor åländsk turistattraktion.

Mariebad med bland annat flera vattenrutschbanor och en separat spa-avdelning lockar till badupplevelser året om.

På Åland väntar också en kulinarisk upplevelse med flera spännande restauranger.

Karlsgården, en typisk åländsk bondgård från 1800-talet, numera ett friluftsmuseum, och det gamla fängelset Vita Björn, som också är ett museum men fortfarande lika "fängslande". I Sund ligger dessutom Ålands största kyrka, från 1300-talet. I kyrkan finns Finlands enda säkert genuina runristning.

"Vinterbad"

Badar gör man sommartid givetvis i havet. Men numera finns det goda badmöjligheter även på vintern, i Mariehamns nya badhus, Mariebad, vackert beläget vid Slemmernes strand på Mariehamns östra sida. Mariebad har bland annat en 55 meter lång vattenrutschbana, en bassäng med åtta 25-metersbanor, småbarnsbassäng, bastur, bubbelpool, solarium och servering. Mariebad har även en separat spa-avdelning. Ett riktigt blött familjeäventyr, alltså.

I år har hotell Adlon i Mariehamn öppnat en spaavdelning, SpAdlon. I trivsamma lokaler kombinerar erfarna spaterapeuter vattnets helande kraft med kroppsbehandlingar, mental avslappning och skonsamma träningsmetoder. Vidare erbjuder SpAdlon bastu, pool och ljusbehandlingar.

Musik

Det handlar mycket om musik på Åland. I juli hörs ljuvliga jazztoner i Mariehamn under Alandia Jazz Festival 13-15 juli. Festivalen som arrangeras för 12:e året i rad erbjuder i år artister som Schaffer J:son Lind Trio, Rigmor Gustafsson Quartet och Claes Crona Trio med Svante Thuresson.

Alandia Jazz Festival har funnit sin plats på den nordiska jazzfestivalhimlen och kommer att bjuda på "glatt, lättlyssnat och svängigt" i traditionell stil.

Den 21-29 juli är det Rockoff, Ålands största musikfestival med över 40 000 besökare. Nio kvällar i rad med kända och populära artister som Ulf Lundell, Joakim Thåström, Lena Ph och Bodies without Organs.

Åland Country Festival arrangeras 30 juni-2 juli, tre underhållande dagar med äkta countrystämning kring Bastö Bykrog i Finström.

Golf

Åland har gröna, välskötta banor långt in på hösten. 35 000 golfälskare väljer Åland som resmål varje år. Den mest kända banan – en av Nordens vackraste och mest frekventerade – ligger i Kastelholm mitt emot slottet, och bara 5 minuter från Eckerö Linjens hamn. Ålands Golfklubb i Kastelholm har 36 varierande och utmanande hål och är en komplett anläggning med restaurang och ►

I år har Eckerö Linjen fått ett nyttillskott med nyrenoverade MS Eckerö, som kan ta 1500 passagerare och 260 bilar. Ombord finns bland annat en större taxfree- och parfymbutik, bufférestaurang och à la carte-restaurang.

1954 fick Åland sin egen flagga och 1984 började man ge ut egna frimärken.

► alla andra faciliteter. Banan har klassats som en av de bästa i Nordeuropa.

På Eckerö ligger Eckerö Golf med två fina banor som har öppettid i oktober. Här kan man spela på en komplett 18-hålsbana (PAR 72). Banan ligger naturskönt i skogsmiljö och är en spännande utmaning även för spelare med lågt handicap. Har du grönt kort är du välkommen i sällskap med någon som har officiellt handicap, dock max två spelare med grönt kort per boll. Här finns även en korthålsbana med 18 hål (par 57).

Sportfiske

På Åland är det alltid nära till fiskevatten i alla väderstreck. Sportfiske är en aktivitet som passar alla. Hit kommer sportfiskare från hela Europa för laxtrollning, öringsfiske, sikmete och abborrfiske. För de flesta är dock Åland känt som ett gäddparadis.

– I sportfisket finns spänningsmomentet, samtidigt som man får uppleva den åländska skärgårdsnaturen på nära håll, berättar Annica Jansson.

På Åland finns det dessutom duktiga fiskeguider som ställer upp med både båtar och utrustning.

Fisket kan kombineras med att hyra en ”frihetsmaskin”, en kajak. Upplevelsen att paddla fram bland de tusentals

åländska öarna kan nog beskrivas, men bör upplevas. Man kan hyra kajak eller kanot och få dem levererade där äventyret börjar och hämtade vid slutdestinationen.

Vill man komma längre ut i Ålands skärgård tar man enklast någon av Skärgårdstrafikens färjor, som går flera gånger per dag mellan öarna – Ålands alternativ till pendeltåget. Och cyklar man reser man dessutom kostnadsfritt. Besök lummiga Vårdö med dess gamla kaptensgårdar, Föglö, med sin by med anor från 1400-talet, Kumlinge, med den genuina museigården Hermas, Kökar, Ålands sydligaste kommun med en mäktig natur, eller Sottunga, med sina 130 invånare Ålands och Finlands minsta kommun.

Till Åland

Till Åland tar man sig antingen med flyg eller båt. De stora rederiernas – Viking Line och Silja Line – fartyg anlöper dagligen Fredens öar. Även Tallink gör ett kort stopp på Åland på sin resa till Estland. Men då kommer man fram mitt i natten. Biljettpriserna är förmånliga och turtätheten hög från Grisslehamn, Kapellskär och Stockholm.

Den kortaste sjöresan gör man med Eckerö Linjens fartyg, som korsar Ålands

Hav på cirka två timmar, mellan Grisslehamn och Eckerö. I år har rederiet fått ett nytt tillskott till flottan, nyrenoverade MS Eckerö, som kan ta 1 500 passagerare och 260 bilar. Fartyget är större och stabilare än sin föregångare men med samma gemyt och trivsel. Ombord finns bland annat en större taxfree- och parfymbutik, bufférestaurang, à la carte-restaurang och ett kafé med lek- och spelrum i nära anslutning. En trappa upp hittar man en bar, mötesrum och ett grillkafé. Två hissar underlättar för rörelsehindrade och barnfamiljer. Fartyget har byggts om under 2005/2006.

Hon är ursprungligen byggd i Aalborg 1979 och hette tidigare M/S Jens Kofoed.

Fast den definitivt kortaste turen gör man med flyg. Sedan i mars flyger Air Åland mellan Stockholm/Arlanda och Mariehamn två gånger om dagen i vardera riktningen, måndag fredag. Det är den första reguljära flyglinjen mellan Stockholm och Åland sedan i november 2005, något som framförallt näringslivet på Åland men även företag utanför Åland saknat.

Avslutningsvis kan vi konstatera att Åland har flest soltimmar i Norden under maj-augusti. Ett argument gott nog för att förlägga sommaresemestern dit.

Lär mer om rese målet Åland på www.visitaland.com □